

Arbejdsproduktivitet = BNP pr indbygger ?

Tuesday, 02 June 2009

Last Updated Friday, 26 February 2010

Produktivitet og effektivitet - politisk økonomisk filosofi ?

Erhvervslivet er for tiden mere end tidligere og på baggrund af den nuværende situation i realøkonomien særligt fokuseret på produktivitet, effektivitet og lønsomhed. En central vej til overskud er at øge arbejdsproduktiviteten, så det samme kan produceres med færre hænder. Det skaber naturligvis risiko for arbejdsløshed, som tilsyneladende kun kan imødegås ved at øge den samlede produktions volumen.

Den øgede produktivitet giver samtidig rum for faldende produktpriser, hvad der muliggør øget forbrugerefterspørgsel.

Et begreb, der minder om begrebet 'produktivitet' er 'effektivitet', som ofte forveksles med hinanden. Dette begreb har ligesom 'produktivitet' en indre og ydre karakter og kan opfattes i gennem flere forskellige dimensioner - tid, kvalitet og omkostninger. De hierakiske relationer skaber behov for afklaring med henblik på at gøre begreberne handlingsorienterede.

Det vigtigt at forholde sig kritisk til det datagrundlag som produktivitetberegningerne bygger på - for uden detaljeret registrering - ingen detaljeret erkendelse. Og nu er vi ved sagens kerne.

Rapport nr. 412 <http://www.dst.dk/pukora/epub/Nyt/2005/NR412.pdf> om Arbejdsproduktiviteten er udgivet af Danmarks Statistik. Man påstår her, at udarbejdelsen følger den økonomiske teori og internationalt anerkendte principper - dog uden at gå i dybden med definitioner eller deres realisme i anvendelsen.

Igennem de sidste 100 år har der været mange strømninger og kontroverser skoler og undervisningssteder imellem om indholdet af begreberne i værdikampen om kapital og arbejde. Efter de mange år står stadig uklart (ihvertfald for mig) hvilken teori der er tale om når der tales om begrebet produktivitet. Spørgsmålet er nok hvorvidt der her er tale om sammenblanding af politisk filosofi og økonomisk teori i matematisk camouflage - altså en bestillingsopgave bestilt af politikere og løst af embedesmænd, men hvor selve løsningen desværre ikke kan stå prøve som holdbar ved en dimensions- eller enhedsbetragtning.

Det er især i de sidste 10 år, der er gået inflation begreberne hvor statistik robotterne har stillet sig velvilligt til rådighed med stadig flere og absurde tjenesteydelser uden at sikre sig matematisk holdbarhed

Slagordet efter 2. verdenskrig ved genopbygningen var 'højere produktivitet' hvor begrebet i sin tid blev 'importeret' fra den amerikanske terminologi, som definerede 'produktivitet' som forholdet imellem værdien af output og indsatsen af en af produktionsfaktorerne arbejde, materialer og kapital. Man talte f.eks om materialeproduktiviteten, arbejdsproduktiviteten eller kapitalproduktiviteten.

Hvorimod begrebet 'effektivitet' blev defineret som forholdet mellem værdien af output og den samlede indsats af produktionsfaktorer (arbejde, materialer og kapital). Igennem tiden er denne sondring sunket i glemelsen og man bruger nu begreberne i flæng uden at skænke det reelle indhold og regnegrundlag en tanke.

Allerførst definitionen. Jeg kan forstå at man definerer det som forholdet imellem output og input, her BNP og nedlagte arbejdstimer ialt i året - dvs salgomsætning/arbejdstime så vidt jeg kan se.

Forestil dig at man for en virksomhed ville beregne arbejdsproduktiviteten (det som arbejdsstyrken har fået fra hånden) som forholdet imellem salgomsætning og timeforbrug i produktionen.

- Hvad viser denne gennemsnitsindikator ?
- Hvad indikeres om arbejdsstyrkens indsats?
- Hvilke andre faktorer har spillet med?

Jeg vil påstå, at

- Den viser ikke andet end resultatet af en division imellem de 2 tal
- Den siger intet om effekten af arbejdsstyrkens indsats.
- Hele markedssiden er indeholdt i tælleren dvs funktionen imellem udbudte priser og efterspurgte mængder som det er lykkedes sælgerne i virksomheden at forhandle sig frem til. Nævneren indeholder begrebet arbejdstakt

og mener at navnet på rapporten fra Danmarks Statistik er en vildledende varebetegnelse ?"

BNP/T - er denne gennemsnits indikator realistisk ?

Definitioner i Varedeklarationen for rapporten “Arbejdsproduktivitet pr.capita [BNP pr. indbygger] - findes på

nedenstående link:

www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/Varedeklarationer/emnegruppe/emne.aspx?sysrid=97658

Det er ligningen nede midt på siden under overskriften - “0.4 Formål og historie”

$BNP/P = A/P * B/A * T/B * BNP/T$ (hvor arbejdsproduktiviteten her er det sidste led BNP/T ?)

hvor

A = antal personer i de erhvervsaktive aldersklasser

P = antal personer i befolkningen

B = antal beskæftigede

T = samlet antal arbejdstimer udført af de beskæftigede

Flytter du P fra venstre nævner over på den anden side af lighedstegnet som tæller og reducerer udtrykket ved forkortning får du:

$BNP = BNP$ altså det man indenfor matematikken kalder - ja undskyld ordet - en idiotformel dvs. en matematisk ligning af den slags der kaldes en identitet (fordi den er sand for ethvert x).

Med denne idiotformel er man altså i stand til at trække den stakkels arbejdsstyrke rundt i manegen blot fordi ingen har mod til at betvivle den såkaldte økonomiske teori.

Som kuriosum kan jeg nævne en myte - at USA's økonomi igennem de seneste år vist positiv arbejdsproduktivitet på 15,8% beregnet ud fra denne idiotformel, hvilket enhver kan se må være direkte forkert på baggrund af virkeligheden hvor BNP bl. a også indeholder værdien af de ‘giftige papirer’ i cirkulation. Det er lykkedes vismænd, politikere, økonomer, spekulanter at bedøve folket med idiotformler.

BNP/T er ikke en statisk, men dynamisk grundrelation. Både tæller og nævner er dynamiske. Tælleren indeholder markedsmekanismens (outputtilpasningens) faktiske effekter og nævneren indeholder den faktiske arbejdstakt i processerne, som har været virksomme for perioden.

Et produktivetsbegreb har kun mening hvis output måles ved fremstillingsprocessens slutning opgjort i fysiske antal produktenheder frembragt ved indsatsen af arbejdstimerne.

Arbejdstakt 100

Arbejdstakt er et begreb, der stammer fra akkordsystemer hvor måling af arbejdshastigheden og arbejdspladsens indretning og udstyr afgør aflønningen.

Arbejdstakt 100 er den hastighed, hvor medarbejderen yder den normale arbejdsindsats og får den normale løn. Hvis medarbejderne arbejder hurtigere end arbejdstakt 100, er der en øget betaling, afhængig af de aftaler, der er lavet på området. (Læg her mærke til at det er lønmkostningerne i produktionsleddet, der her er påvirket af arbejdsintensiteten - ikke virksomhedens salgspriser i afsætningssiden, som kan være uforandrede). Derimod er output (volumen) fra produktionsprocessen påvirket i den givne periode af den forøgede arbejdstakt.

Det system er der mange der ikke kender, heldigvis og desværre, for det er ved at blive et problem, at medarbejderne ikke ved, hvad der forventes af dem i forhold til den løn den enkelte har. Det betyder, at ledelsen kan presse tempoet højere og højere op.

Tempoet presses på mange forskellige måder. Nogle mere raffinerede end andre. Vi har i en lang periode set, at tempoet presses ved at:

- der skæres ned på personaleantallet, uden at der fjernes arbejdsopgaver,
- der omorganiseres, det skabe utryghed i ansættelsen,
- der laves individuelle målinger, der hele tiden sammenlignes med den bedste,
- bede om en ekstra indsats på grund af den øjeblikkelige situation.

Af nyere og lidt smartere metoder ser vi nu, at der laves pointsystemer, hvor:

- medarbejderen kan samle point. Disse point kan så konverteres til en gave, som medarbejderen selv kan vælge ud fra et katalog, (det ligner akkord system).

Hensigten er den samme, arbejdstempoet skrues langsomt op. Der er mange flere metoder, men kendetegnede for dem alle er, at arbejdstakt 100 ændres og der sættes en ny standart for, hvad den normale indsats er, og så starter ledelsen igen

med at presse tempoet. Det er en skrue uden ende og det betyder, at arbejdstempoet langsomt, men sikkert stiger uden en ekstra honorering.

Virksomhedernes outputtilpasning

Et af de dynamiske elementer i grundrelationen BNP i tælleren er fleksibiliteten - et styringsområde, der har med virksomhedernes outputtilpasning at gøre [en virksomheds evne og beredskab til at tilpasse sig de skiftende vilkår gennem dens ejendomsret til det fremstillede produkt], altså markedstilpasning i videste forstand - især produkttilpasning, kundetilpasning, salgstilpasning o.s.v.

Denne udadvendte tilpasning til markedet sker i hovedsagen på to måder:

- gennem ren innovation - dvs egentlige nyskabelser - radikale forbedringer af især produkter og salgsmetoder som tiltaler nye markedssegmenter.
- gennem en tilpasning indenfor rammerne af de bestående politikker i virksomhederne - især på et bestående produktsortiment og overfor en eksisterende kundemasse.

Konklusion - overskriften på Rapport Nr. 412 er vildledende

Jeg vil mene at overskriften er misvisende idet højresidens sidste led arbejdsproduktiviteten udtrykket som BNP/T indeholder modsatrettede dynamiske effekter som gør resultatet af beregningen meningsløst som indikator for den faktiske opnåede arbejdsproduktivitet.

Andre eksempler på politisk økonomisk filosofi

Et andet eksempel på hvordan misforstået modelopfattelse sniger sig ind i det offentlige rum er rapporten

'Omkostnings- og strukturanalyse af dansk turisme - Analytiske konklusioner' - Udgiver: Økonomi- og Erhvervsministeriet Marts 2004 - v/ Bendt Bendtsen

<http://www.oem.dk/Diverse/Turisme04/turismekonklusioner.pdf>

Selv i afsnittet om Produktivitet tages der ikke stilling til bæredygtigheden af begrebet Bruttoværditilvækst pr. ansat i en graf udarbejdet af PLS Rambøll, Struktur- og omkostningsanalyse del 2.

Det er forøvrigt interessant at 'Bruttoværditilvæksten pr. ansat' \approx 'produktiviteten' i 'Feriehus sektoren' var mere end 3 gange så høj som i delbrancher med den laveste produktivitet.

Et tredje eksempel på misforstået modelopfattelse er rapporten

TendensØresund - 2008 - <http://www.tendensoresund.org/da>

Her har man i det mindste gjort sig ulejligheden med at beskrive begrebet Bruttoværditilvækst - Citat: "Bruttoværditilvæksten defineres som en virksomheds eller en branches produktion minus værdien af forbrug i produktionen. Bruttoværditilvæksten er virksomhedens eller branchens bidrag til bruttonationalproduktet (BNP) eller på det regionale niveau bruttoregionalproduktet (BRP)." Man må gå ud fra at der er tale om værdiansættelse til faktiske salgspriser og at der er tale om en slags overskudsbegreb. Det er uklart hvordan den såkaldte værdi af forbrug i produktionen er opgjort. Man kan have sine bange anelser om at grundlaget er selvkostkalkulationer med fuld fordeling af alle omkostninger. Hvorvidt der er tale om overskud før eller efter renter og/eller skat står hen i det uvisse.

Arbejdsproduktivitet kommenteres også sidst i afsnittet 'Erhvervsstruktur' til sidst under kommentarer til statistikken.

Herfra citeres: "Arbejdsproduktiviteten defineres som bruttoværditilvæksten pr. arbejdstime [altså set i bakspejlet, som en slags efterkalkulation]. Produktivitetsændringen udgør ændringen af bruttoværditilvæksten i faste priser i forhold til ændringen i antal arbejdstimer. Eftersom der ikke findes tilgængelig statistik over arbejdstimer pr. branche på regionalt niveau, er det nødvendigt at beregne arbejdsproduktiviteten tilnærmelsesvis som ændringen af bruttoværditilvæksten [?] i faste priser i forhold til ændringen i antallet af erhvervsbeskæftigede [hmm ??]".

Det ses her klart at det er kalkulerede størrelser og at datagrundlaget er ufuldstændigt og ikke konsistent. Det sidste pga manglende data, som så er beregnede under visse [realistiske ?] forudsætninger. Bemærk også sprogforvirring i begreberne 'tilvækst' og 'ændringer' - der forklares ikke hvad det relateres til.

Den opmærksomme læser opdager også hurtigt, at begrebet BNP er erstattet med et nyt begreb 'Bruttoværditilvæksten' (nogle gange kaldet bruttoværditilvæksten) og at det er en slags overskudsbegreb.

Det ses klart at der trænges til en modelmæssig opstramning på uddannelsesstederne - især blandt universitetsøkonomerne, der, som det ses, har en tendens til at forfalde til politisk-økonomisk filosofi og uddateret vanetænkning på et videnskabeligt vaklende fundament.

Flere eksempler på statistik-robotternes spin

Fra Erhvervs- og Byggestyrelsen - 19/6-2006 følger et definitionsbilag til en udarbejdet rapport. Der gøres rede for hvad Overskudsbegrebet 'Bruttoværditilvæksten' dækker selvom definitionen ikke er helt dækkende idet begrebet 'mv' ikke fremgår ligesom begrebet 'almindelig' heller ikke er defineret i forbindelse med prisudviklingen.

http://www.rm.dk/files/Regional%20udvikling/V%C3%A6kstforum/dagsordensbilag/November%202006/Notat_forklaring_paa_produkivitetsfiguren.pdf

Som et kuriosum kan det nævnes, at man hos Finansministeriet definerer Effektivitet = Produktivitet * Kvalitet (?) Det ser ud til at man stort set selv kan definere begreberne som man har lyst. Der er ikke henvisninger til definitioner af begreber. Fra alle dele af den offentlige sektor har der været rejst kritik over det tids- og resourcekrævende registreringsarbejde i forbindelse med måling og rapportering af produktiviteten. Se mere her - <http://www.oav.dk/sw2410.asp>

en anden politisk spin-betonet rapport fra Sekretariatet for ministerudvalget af 17/6-2005 viser helt klart hvordan riget fattes saglighed når der fremstilles rapporter om Rigets tilstand.

http://www.globalisering.dk/multimedia/Velstand_vaekst_produkivituet.pdf der er her helt åbentlyst tale om manipulation og misbrug af statistik. Bemærk at USA iflg definitionerne betegnes som det mest produktive samfund og tænk så samtidig på, at US økonomien var pumpet kunstigt op af seddelpressen og de giftige derivater, som til sidst fik økonomien til at kollapse helt i efteråret 2008.

Konklusionen må være at man skal være på vagt når de værdiladede begreber 'produktivitet' og 'effektivitet' nævnes i annoncer, statistik, rapporter og avisartikler som en del af den skjulte værdikamp.

Man kan ikke beslutte med større grad af erkendelse end registreringssystemerne bringer en istand til. Spørg derfor altid om hvilke data der er anvendt og hvordan udtrykket er beregnet.

Leif Mønniche